HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רבי סבר אין דנין. הכא נמי כיון דאמרה תחילה כלל לכויה משמע בין שיש עמה חבורה בין שאין עמה חבורה ומי הוי חבורה סמיך ליה הוי דרבי חבורה פרט ואין בכלל אלא מה שבפרט יש עמה חבורה אין אין עמה חבורה לא השתא דכתיב פצע בינתים לא דיינינן ולקמן פריך חבורה לרבי למה לי והיינו דקאמר כויה נמי למה לי כלומר מתחילת הפסוק אנו למדין שהוא חייב בכויה גרידא ולא נאמר סופו מוכיח שמתחילתו לא חייב אלא בשיש חבורה ואין דנין ומתני' רבי היא: **למה לי.** הואיל ומריבת שמעינן לתרוייהו: **נזמים יפרים.** לאי לא כתיב אלא כויה יתמת כויה כויה אמרינן אין אין בית חבורה בין אין בית חבורה דמי כויה משלם אבל תרתי לא משלם קמ"ל דמשלם תרוייהו: **נער במקום נזק.** היכא דקטע את ידו ונתן לו דמיה: **פיטין.** את הנער הלא יש לו לקוצה בשביל הדמים שנוטל: **ידו הקטועה.** ומחוברת בגידין צמותין ואינה רפויה לו למלאכה: **בין פס נפיק.** ידו המוכתמת למלך לקוצה בפס אחין שם נער כלל כמה רוצה ליטול לקוצה בקייץ: **פס לא שקיל.** כל ממון שבעולם לנער נפציה לקוצה וכאן בפס כאן נעשה מעשה: **כמה אדם רולה ליתן.** לשליח המלך מידו המוכתמת למלכות לקוטעה בקייץ ויקוטענה השליח בפס: **ליטול.** מן המזיק מה שנתן זה למלך: **דמי שבתו.** למחמת הלמחים נפל למשכב: ס"ג **וחכמים אומרים שבתו ורפואתו על שיזמו כו'.** הקיסן הכתוב וחז שחין חייב בשבת אינו חייב בריפוי ורבנן קמאי מחייבי ליה למתרוייהו: **נתנה לאגד.** נתנה רשות לנחבל לאוגדה ולעטפה מפני נער הנגה ועוגין הלמחים מחמת הבל וחוט האגד: **לא נתנה.** רשות לאגד וחז להנאתו לאגד הלכך למחים שעלו בה אין על המזיק להתחייב עליהן: **דתנא ביה.** דשנה עליו בהתוכ: **ורבנן.** ת"ק: **רק נשלח מחמת המכה אחת.** שעבר על דברי רופא כדמפרש לקמן: **נתנה רשות לרופאים לרפאות.** ולא אמרינן רחמנא אמי ואיהו אסי: **שלמוד לומר שבתו ימן ורפא ירפא.** שיכה הכתוב בריפוי למייבו אף על הלמחים והקיש שבת לריפוי: **נתפח כריפוי.** כשבר מת: **אחנא.** אהלמ"ו בלע"ז: **וקיבא.** שעוה: **וקבנא.** רשי"ן שבחניות של יין: **ואי אמר ליה.** מזיק אמייך לנא אי מרפא לותך ואיני נותן דמי אסייך: **אסיא רחיקא.** ומוזל גבי: **עינא עוירא.** שעתיד ליעך לדרכו ואין מושם אם עיור עינו של זה: (ה) **אסיא דמגן.** שירפא בחנם וקבורו הוא: **כ"ש.** הלא ניחא לי בהכי לאי מעשה בנפשך גמלי גדול הוא לי דקרו לי שור הממזיק:

לרבות

בכלל ופרט המרוחקין זה מזה. נראה לר"י דבכלל ופרט המרוחקין זה מזה דפליגי תנאי דהכא והתוא דפליגי נמי אליבא דרבא בריש גנות כותים (גזה דף נ:) דיינו דוקא בחד עניינא אבל בתרי עניני לכ"ע אין דנין כדמוכח בפ"ק דפסחים (דף ו: ושם) ובכל המנחות (מנחות נה: ושם) והכי דנגמר הדין (סנהדרין דף מו. ושם) גבי והומת ותלית אם נחשבנו כתרי עניני לפי שמרוחקין יותר מתוחס שבכתן ובשנהה תחית הכי דנגמר הדין כ"ע אבל אם נחשבינן כחד עניינא אתי סוגיא דהכתם כמ"ד אין דנין:

לדמים יתרים. פי' בקונטרס דלאי לא כתיב אלא כויה ה"ל למפלו אית ליה חבורה דמי כויה הוה למשלם אבל תרתי לא משלם קמ"ל למשלם תרוייהו ד) נער במקום נזק ואין נראה לר"י דהא נער במקום נזק נפקא לן מפצע תחת פצע ועוד דלמה ליה לנו לומר שהנער יפטר את הנזק ואת הרפוי ונראה לר"י לדמים יתרים שמשלם בנער שיש בו רוחס יותר מבשאר אחין בו רוחס אע"פ שאין מנטער כזה יותר מבזה משלם יותר לפי שמתגנה מחמת הרוחס: **עלו בו צמחים בו'.** כשלא למדוהו מיירי דאי נמחדוהו הא אמרינן לקמן (דף נת.) למחדוהו וכיה כמו שלמדוהו: **שניתנה רשות לרופא לרפאות.** וא"ת והא מרפא לחודיה שמעינן ליה וי"ל דה"ק ה"מ מכה בידי אדם אבל חולי הבא בידי שמים כשמרפא נראה כקותר גזירת המלך קמ"ל דאדי: **עבר** על דברי הרופא. לא תשיב ליה פושע כ"כ: **פשעת בנפשך ומפסדת לי.** היכא דלא למחדוהו:

רוחץ

ה) ברכות ס., ב) [ע"ש מהר"י מוסל ומזיק הלכה י סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' מכ סעיף טו:
יט ב מיי' שם הלכה יט ועיין בהשגות ובמ"מ טוש"ע שם סעיף יט:
כ ג טוש"ע י"ד סי' שלו סעיף ג:
כא ד מיי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' מכ סעיף כ:
כב ה ו מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף כג:
כג ז מיי' שם ועיין בל"מ טוש"ע שם סעיף כב:
כד ח ט מיי' שם הלכה יז טוש"ע שם סעיף כג:
כה י מיי' שם הלכה ג ד טוש"ע שם סעיף ג ד:

תורה אור השלם

1. אִם יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל מִשְׁעַנְתּוֹ וְנִקָּה הַמַּכֶּה רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרַפֹּא יְרַפֵּא:
שמות כא יט
2. כִּי יַכֶּה תַּחַת כִּי יַכֶּה פָּצַע תַּחַת פָּצַע חַבּוּרָה תַּחַת חַבּוּרָה:
שמות כא כה

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה אסיא דמגן ל"ל קודם ד"ה אסיא דמזיק:

גליון הש"ס

גמ' אטר רבה אשכחתי' לרבנן. סוכה ח ע"ל וש"נ:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' ל"ל למימ עלי כלאיס אכיל כלאי כרמי ועיין בערוך ערך מרב:

לעזי רש"י

אהלמ"י [אלואי"ן]. אלווי, אֶהֶל. רשינ"א [רישינ"א]. שרף-עץ.

רבינו חננאל

ובפרט וכלל המרוחקין זה מזה פליגי, ר' סבר אין דנין כי האי גונא בכלל ופרט ובן עזאי סבר דנין. וכך פירושו, כת' כויה תחת כויה פצע תחת פצע חבורה תחת חבורה, ר' סבר כויה כלל, בין יש בה חבורה בין אין בה חבורה הכל חייב, פצע תחת פצע חלק בין כויה לחבורה, נמצאת החבורה גונא אין דנין אותו בכלל ופרט. ואקשינן, וכיון דכויה משמע בין אית בה חבורה בין לית בה חבורה הכל חייב, חבורה דכתב רחמנא למה לי. ופרקינן לדמים יתירין, אם הוסיף להחבורה ניתוסף בתשלומין. בן עזאי **סבר** כי האי גונא דנין אותו בכלל ופרט והכי קאמ' כויה בין אית בה חבורה בין לית בה חבורה כויה משמע, כויה כלל בין אית בה חבורה בין לית בה חבורה, חבורה פרט אין בכלל אלא מה שבפרט אי אית בה חבורה אין אי לית בה חבורה לא. מתניתין ר' היא ולא בן עזאי. **צער שלא במקום נזק היכי שימנין,** כמה רוצה ליטול להיות מצטער בכך. הנה זה צער שלא במקום נזק. **צער במקום נזק היכי שימנין,** אומ' כמה אדם המוכתכת ידו למלכות לקוטעה, כמה רוצה ליתן למי שיקטענה בסם ויסיר ממנו צער הסיף. ומה שנותן לה חייב החובל לשלם לנחבל, זולתי דמי היד, כי זה שומת הצער היא בלבד. **ריפוי, הכהו חייב לרפותו וכו'.** תנו רבנן **עלו בו צמחים מחמת המכה נשתרה המכה חייב לרפותו וחייב ליתן לו דמי שבתו.** שלא מחמת המכה אינו חייב לא ברפוי ולא בשבת. ר' יהודה אומ' אף מחמת המכה חייב ברפוי ולא בשבת. וחכמ' אומ' שבתו ורפואתו, כל שחייב בשבת חייב ברפוי.

מוסף רש"י

באריא ארבא. כמריס מורב (ב"מ קא:). **ליתן צער במקום נזק.** לתפילו סיכה לתיכה מק מכלס נמי צער, דלא תימא צער דכתבה רחמנא היינו בלהיכה מק, כגון כוותו בשפוד על לפרנו דלא לפתחיה מכפניה (לעיל כו:) שמע"ש שנתן לו דמי ידו אין פוטרים אותו מן הצער לומר הואיל וקנה ידו יש עליו לחתכה כבל מה שיילא, אלא אומרים יש לו לחתכה כפס שאינו מצטער כל כך וזה מתכה בצרולל ולישנו (שמות כא כה) ואע"פ שיש שם מכלומי המק מכלס אף הצער, ומקרא ימיהל קדרים, דהא כתיב כויה כויה מתח כויה, למה לי פצע מתח פצע (לעיל פד.).

רבינו חננאל (המשך)

במאי פליגי, אמ' רבא אשכחתינהו לרבנן כולי'. ואוקימנה, כולי עלמא מכה נתנה לאגד יתירא. פיר' צריך לקשר המכה אבל לא קשירה חזקה ויתירה. דר' יהודה סבר כיון דלא ניתנה לאגד יתירא ועבר הנחבל ועשה בה אגד יתירא פטור החובל מן השבת, מיהו הריפוי שאמרה התורה ורפא ירפא מכל מקום חייב ברפוי. ורבנן קמאי דתחלת הבריתא מקשי שבת לרפוי, מה ריפוי חייב אף שבת נמי חייב. ורבנן בתראי אמרי כתי' רק שבתו, וקימא לן אכין ורקין מיעוטא, ורק זה ממעט אגד יתירא שיהיה פטור מן השבת. (מיהו הריפוי שאמרה תורה ורפא ירפא מכל מקום חייב ברפוי. ורבנן קמאי דתחלת הבריתא מקשי שבת לריפוי מה ריפוי חייב אף שבת חייב, ורבנן בתראי אמ' כתי' רק שבתו יתן ורפא ירפא ומקשי ריפוי לשבת מה שבת פטור אף ריפוי פטור). ורפא ירפא, לכדר' ישמעאל דאמ' מיכן שניתנה רשות לרופא לרפות. **תנו רבנן מנין שאם עלו בה צמחים וכו'.** תנא קמאי דהא בריתא כרבנן קמאי, ור' יוסי בר' יהודה אמ' פטור סתם. איכא למימר כאבוה בשבת בלבד, ואיכא דאמרי כרבנן בתראי בכל פטור. **שלא מחמת המכה,** כגון שעבר על דברי רופא ואכל דבש וכל מיני מתיקה שהן קשין למכה והעלתה המכה גרגותני פטור. **תנא זכולן משתלמין במקום נזק.** פיר' אם תחך ידו. ואף על פי שמשלם דמי היד חייב עוד לשלם בצער בריפוי בשבת ובשת. ואמרינן מנא הני מילי, וגמרינן מפצע תחת פצע ליתן צער במקום נזק

יח א מיי' פ"ב מהל' מוכל ומזיק הלכה י סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' מכ סעיף טו: